

Schaalsprong OV en Verstedelijking Metropoolregio Utrecht

Gezonde en duurzame groei vanuit het hart van Nederland

Position paper ter ondersteuning van het investeringsvoorstel "Schaalsprong OV en Verstedelijking Metropoolregio Utrecht", ingediend voor het Nationaal Groeifonds

7 april 2021

Schaalsprong OV en Verstedelijking Metropoolregio Utrecht

Gezonde en duurzame groei vanuit het hart van Nederland

We staan voor grote uitdagingen om ons land ook in de toekomst aantrekkelijk te houden om in te wonen, te werken en te ondernemen. Op tal van fronten lopen we tegen de grenzen van onze groei aan. Er is een tekort op zowel de woningmarkt als op de markt voor werklocaties. Er zijn – los van corona – toenemende files, vertragingen en overvolle stations. En onze brede welvaart staat onder druk. Als de netwerken in en rondom onze steden dichtslibben en de bereikbaarheid van Nederland afneemt, heeft dat negatieve gevolgen. De kosten lopen op en het vestigingsklimaat verslechtert. Terecht wordt daarom naast investeringen in toekomstbestendige sectoren en een inclusieve arbeidsmarkt, ingezet op een aantrekkelijker vestigingsklimaat. Investeringen in bereikbaarheid en daarmee in een schaa sprong in de (OV-)infrastructuur zijn hierin essentieel.

Cruciale rol MRU in groei duurzaam verdienvermogen

De Metropoolregio Utrecht (MRU) heeft een cruciale rol in het herstel en de groei van het duurzaam verdienvermogen van ons land:

- Eén van de meest concurrerende regio's van Europa met een economie die wat betreft competitiviteit in de top drie staat, door een combinatie van een excellent leefmilieu, een hoog opleidingsniveau, haar centrale ligging, en een publieke R&D sector die tot de wereldtop behoort
- De snelst groeiende regio van ons land met een grote verstedelijkingsopgave: tot 2040 is er vraag naar 125.000 woningen en 80.000 arbeidsplaatsen. De stad Utrecht verdubbelt in 40 jaar in omvang.
- De kennisleverancier van Nederland, met name op het gebied van Life Sciences & Health en duurzame, klimaatbestendige en gezonde leefomgeving. Met Utrecht Science Park als grootste en snelst groeiende campus van het land.

- De 'draaischijf' van Nederland op de weg en het spoor, met het drukste station van Nederland met zo'n 60 miljoen reizigers per jaar en de Ring Utrecht als meest kwetsbare snelweg in het land. De regio is een cruciale schakel in het nationale en internationale netwerk.

Nergens in Nederland zijn de nationale en regionale netwerken zo vervlochten als in de regio Utrecht. De uitdaging is letterlijk en figuurlijk de draaischijf van de Nederlandse economie draaiende houden op een plek die hard groeit. De sleutel daartoe ligt in het anders organiseren van de regionale bereikbaarheid.

Onze propositie

Vanuit het hart van Nederland willen wij:

- A. De **woningnood** op de meest gewilde plek van Nederland op een gezonde manier **aanpakken** door de verstedelijkingsopgave (woningen en arbeidsplaatsen) te accommoderen op plekken met een goede OV-bereikbaarheid;
- B. **Nederland bereikbaar houden** en de 'draaischijf Nederland' laten draaien door het regionale verkeer (weg én spoor) minder via de nationale netwerken af te wikkelen;
- C. Bijdragen aan **duurzaam economische herstel** door de agglomeratiekracht te vergroten en de interne en externe bereikbaarheid van de (economische) toplocaties en met name Utrecht Science Park te verbeteren.

Om dit te bereiken, zetten de MRU en al haar partners in op een duurzame verstedelijkings- en mobiliteitsstrategie, gericht op een **duurzaam en gezond leefmilieu**, stedelijke verdichting en een mobiliteitstransitie. Dit een strategie gericht op spreiding over knooppunten in en rond de stad (van monocentrisch, naar polycentrisch) en gekoppeld aan zware HOV-assen.

Als eerste fundamentele stap in deze strategie richt de Utrechtse propositie voor het groeifonds zich op het realiseren van twee lightrailverbindingen en een nieuw treinstation.

- De **Merwedelijn** vormt een snelle, hoogwaardige OV-verbinding die de grote verstedelijkingslocaties langs het Merwedekanaal verbindt met Utrecht CS en omgeving en samen met de Waterlinielijn zorgt voor ontsluiting van de geplande verstedelijking in de A12-zone.
- De **Waterlinielijn** is de belangrijkste maatregel om knelpunten te verminderen. De lijn ontlast Utrecht Centraal, verbetert de bereikbaarheid van Utrecht Science Park en maakt verdere groei van de campus mogelijk. De lijn ontsluit bovendien de A12-zone, een belangrijke woningbouwlocatie voor de regio Utrecht na 2030 en de verstedelijkingslocatie Lunetten-Koningsweg.
- Een versterkt **station Lunetten-Koningsweg** creëert een kansrijke overstapknoop in het nationale en regionale OV-netwerk. Daarbij ontstaat een nieuw verdeelpunt in het zuidoosten van Utrecht waarbij een overstap mogelijk is tussen trein, tram en busnetwerk. Utrecht Science Park krijgt een meer directe verbinding met de rest van het land en treinreizigers worden minder afhankelijk van Utrecht CS.

Nationale en regionale voordelen

De Merwedelijn en Waterlinielijn zorgen in combinatie met station Lunetten-Koningsweg aantoonbaar voor:

- een vergroting van het verdienvermogen van Nederland. De regionale economie groeit door het voorstel met 1,9 procent. Hiermee draagt de regio jaarlijks voor 0,2 procent (1,6 mld) bij aan de nationale groei.
- nieuwe woningen en arbeidsplaatsen. De lightraillijnen maken 45.000 tot 73.000 woningen en 27.500 tot 49.500 arbeidsplaatsen mogelijk;
- een betere bereikbaarheid van economische toplocaties en daarmee vergroting van de agglomeratiekracht. Op Utrecht Science Park kunnen tot voorbij 4.000 R&D georiënteerde banen extra worden gecreëerd;
- een alternatief voor de auto en ontlasting van Utrecht Centraal. Het autoverkeer op de Ring Utrecht neemt in combinatie met maatregelen als fiets, parkeerbeleid en spitsmijden tot 14% af in de ochtendspits en door

20% minder regionale reizigers op Utrecht Centraal ontstaat er ruimte voor groei van het aantal (inter)nationale treinreizigers (tot 50%).

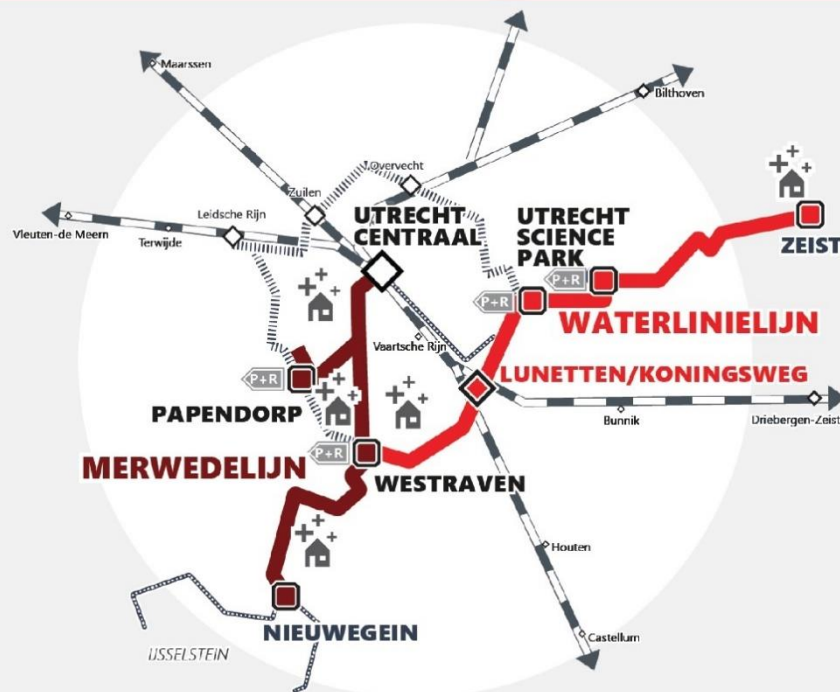
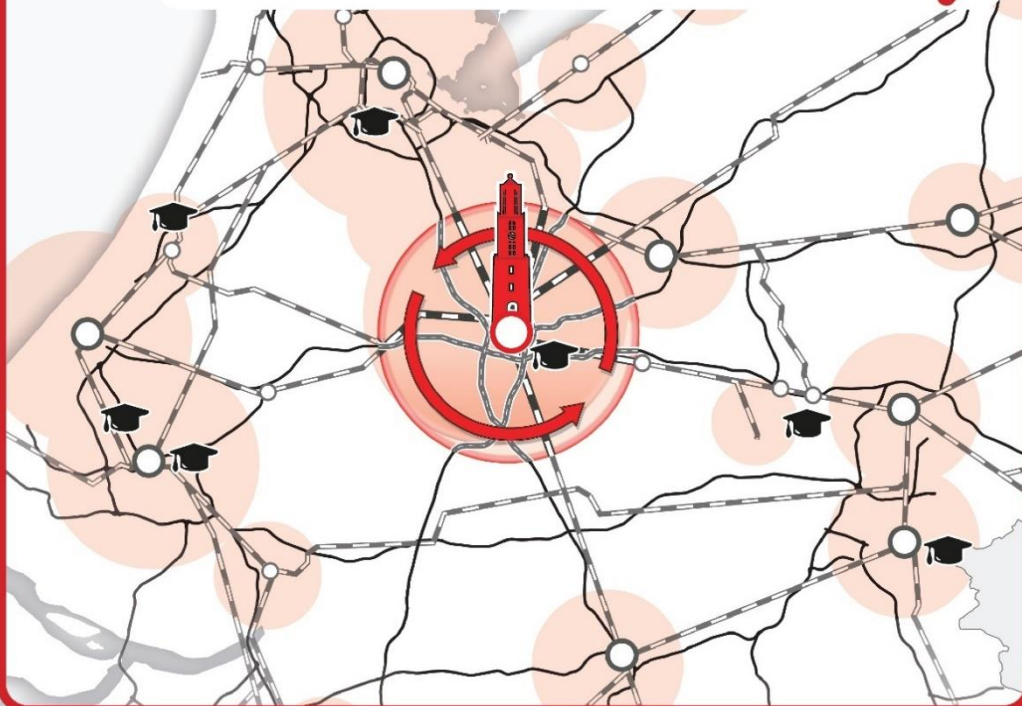
De propositie levert een bijdrage aan een **gezond en duurzaam leefmilieu**. Vermindering van CO₂ uitstoot door een sterke toename van minder vervuilende verplaatsingen (lopen, fiets, OV), en door een duurzame vorm van verstedelijking (lager energiegebruik, kortere verplaatsingen). Het maakt de mobiliteitstransitie mogelijk naar een stedelijke regio waarin lopen, fietsen én OV centraal staan. Waarin met name in de stad minder ruimte is voor de auto en meer ruimte voor groen, recreatie en cultuur. Bovendien draagt meer aandacht voor de actieve mobiliteitsvormen (lopen, fiets) bij aan de gezondheid en vitaliteit van mensen. Naast een investering in lightrail vraagt gezonde verstedelijking om voldoende ruimte voor en investeringen in groen, sport, maatschappelijke voorzieningen en energieopwekking. Deze aanpak, de "Utrechtse barcode", is mede bepalend voor de mate van verstedelijking die we uiteindelijk met elkaar weten te realiseren.

Het voorstel draagt verder bij aan **versterking** van de centrale as in het **kenniseecosysteem** van ons land. Met name die tussen het Utrecht Science Park en de campus van Wageningen University & Research. Maar ook met andere economische toplocaties zoals Brainport Eindhoven en de Metropoolregio's Amsterdam en Rotterdam Den Haag. Zo worden kennisclusters op het gebied van gezondheid, milieu, voeding en technologie nauw met elkaar verbonden en kunnen we onze leidende positie in de wereld op dit gebied verder uitbouwen.

Met dit alles dragen we bij aan de **brede welvaart** van mensen. Brede welvaart kijkt naar de materiële welvaart en het immateriële welzijn van mensen. Gezondheid, sociale verbanden, een veilige en aangename woon- en leefomgeving zijn daarin sleutelfactoren. Maar ook het hebben van werk naar vermogen en een betaalbare woning. Wij willen dat investeringen op het hoogste schaalniveau bijdragen aan het welbevinden van de individuele burger, jong en oud, werkend en niet werkend, praktisch en theoretisch opgeleid. Pas dan draagt welvaartsverhoging op het macro-niveau ook bij aan de welvaart in straat.

Investeren in **UTRECHTS** OV voor een gezonde groei van NEDERLAND

Met 2 lightrail verbindingen en een nieuw station...

...draagt Utrecht volop bij aan

Aanpak woningnood

73.000 woningen op meest gewilde plek van Nederland

Nederland bereikbaar houden

50% meer reizigers Utrecht CS, minder files ring Utrecht

Duurzaam economisch herstel

50.000 arbeidsplaatsen en groei Utrecht Science Park

Gezond Stedelijk Leven

Aantrekkelijke leefomgeving, gezonde en vitale mensen